

МЕХАНІЗМИ ЗАЛУЧЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ РЕГІОНІВ В УМОВАХ ВІЙНИ

Виклюк Мар'яна Іванівна*, кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту

Львівський національний університет імені Івана Франка;
науковий співробітник

**Державна установа «Інститут регіональних досліджень
імені М. І. Долишнього Національної академії наук України»**

Щебель Андрій Іванович**, кандидат економічних наук, доцент

Мрихін Станіслав Олегович***, аспірант

Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет»

**ORCID 0000-0002-6039-2515*

***ORCID 0009-0002-8809-7320*

****ORCID 0009-0003-2727-9435*

© Виклюк М.І., 2025

© Щебель А.І., 2025

© Мрихін С.О., 2025

Стаття отримана редакцією 29.05.2025 р.

The article was received by editorial board on 29.05.2025

Вступ. З початком повномасштабного вторгнення рф в Україну гостро постало питання залучення інвестицій в економіку регіонів через альтернативні джерела фінансування. Поряд із цим, спостерігаємо проблеми, що не дозволяють залучити інвестиції в регіони України у період військового стану через зниження внутрішніх резервів. Тому альтернативою залишаються механізми, що передбачають пільгове кредитування, прямі іноземні інвестиції, надання коштів під грантові проекти тощо. Особливої популярності набули форми та механізми колоборації національних та міжнародних інвесторів, що балансують потребу стимулювання вітчизняного інвестора та гарантування прав та створення умов зниження військових ризиків для іноземних інвесторів. У процесі формування сучасних інструментів залучення інвестицій, їх апробація залишається першочерговим завданням розробки сучасної моделі інвестування економіки регіонів.

Огляд останніх джерел досліджень і публікацій. Проблематика інвестиційної спрямованості розвитку регіонів України в реаліях військової економіки визначила базові акценти прикладних досліджень щодо сучасних механізмів інвестування та альтернативних джерел фінансування економіки регіонів, можливостей їх подальшого використання у період післявоєнного відновлення реального сектору економіки регіонів. Зазначене обумовлює науковий пошук вирішення проблематики, що стала об'єктом інтенсивних досліджень серед вітчизняної та міжнародної наукової спільноти, фахівців у сфері безпеки та управління. Серед адептів наукової проблематики варто відзначити наукові напрацювання П. Віблій, Ю. Корнійчук [6], О. Гошовської, О. Тревого [11], Е. Забарни [8], В. Косицької [10], В. Панченко [4], Я. Жаліло, Н. Бахур, А. Головка [5], А. Д. Пілько, Л. Р. Трухим [2] тощо. Зазначена наукова проблематика залишається досі відкритою для обговорення та потребує подальшого дослідження та аналітичної оцінки.

Метою дослідження є дослідження теоретико-методичних засад та практики реалізації механізмів залучення інвестицій в економіку регіонів в умовах військової економіки.

Основний матеріал і результати. Військові дії стали справжнім випробуванням для регіонів, особливо для тих, котрі знаходяться в зонах активних бойових дій. Економіка України та регіонів

зазнала значних економічних збитків, війна створила перешкоди та ризики залучення ресурсів, призвела до втрат традиційних економіко-партнерських зв'язків, позбавила можливостей практичного втілення раніше викоростовуваних механізмів інвестування.

Воєнні дії обумовили негативні тенденції та виклики для регіонів у поцесах залучення інвестицій. Зокрема, серед діючих загроз слід виокремити:

- стагнацію економіки в умовах війни, що відлякує потенційних інвесторів;
- нерівномірність розвитку регіонів та їх інвестиційного потенціалу в умовах війни;
- втрата економічного потенціалу країни знизилася інвестиційну привабливість регіонів;
- інтеграція населення як в межах регіонів, так і за межі країни порушила дисбаланс робочої сили;
- скорочення інвестицій, зрив та замороження великої кількості діючих інвестиційних проєктів;
- загроза функціонування міжнародних компаній в окремих регіонах, що приналежні до зони бойових дій призвели до припинення їх діяльності або ж виведення капіталу міжнародними організаціями;
- анексія окремих регіонів спонукала до релокації бізнесу на Західну Україну, або ж закордон;
- пошкодження інфраструктури (автошляхів, електромереж, газомереж, блокада портів, мінування територій та сільськогосподарських угідь, порушення логістики та ланцюгів поставок тощо);
- неналежна правова система гарантування, захисту та реєстрації іноземних інвестицій, регулювання інвестиційних процесів; корупція; низький рівень страхування ризиків у процесі реалізації інвестиційних проєктів, обумовлених наслідками війни; відсутність належних банківських гарантій на вклади тощо;
- потенційні інвестори обрали стратегію очікувань, діючі- поставили на паузу інвестиційні проєкти.

Існуючі проблеми зводяться до єдиного – потреби реформування інвестиційної системи регіонів та держави зокрема.

Інвестиційні ініціативи розвитку економіки регіонів у період військового стану та перспекти повоєнного відновлення визначені у Державній стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 рр., яка розроблена у відповідності до Цілей сталого розвитку України до 2030 року (Указ Президента України від 30 вересня 2019 р. № 722) [1]. Серед цілей програми визначальне місце відводиться зміцненню засобів реалізації й активізації роботи в рамках глобального партнерства в інтересах сталого розвитку держави та її регіонів на основі інвестиційних ініціатив та програм розвитку. Стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 рр. враховує положення Плану України (з метою реалізації ініціативи ЄС “Ukraine Facility”), схваленого розпорядженням КМУ від 18 березня 2024 р. № 244 [2] та плану заходів з реалізації Дорожньої карти реформування управління публічними інвестиціями на 2024–2028 рр. [3].

Ґрунтовні дослідження засвідчують, що науковці висвітлюють різноманітні аспекти вирішення цієї проблематики, від інвестування задля відновлення та реінтеграції територій, що перебувають у центрі військових дій до сучасних механізмів інвестування економіки регіонів задля їх розвитку у контексті формування тактичних та стратегічних заходів інвестиційної політики регіонів.

У працях В. Панченко [4], Я. Жаліло, Н. Бахур, А. Головка [5] представлено роль та необхідність міжнародної фінансової допомоги задля відбудови економіки України, тенденції та основні інструменти, напрями використання міжнародної допомоги тощо. На переконання авторів обмеженість внутрішніх ресурсів через кризові явища обумовлюють пошук нових джерел фінансування суспільно-економічних потреб та запровадження механізмів комерційних запозичень для підтримки пріоритетних напрямів, галузей, суспільних потреб та регіональної інфраструктури. Зазвичай міжнародна підтримка спрямовується на фінансування дефіциту бюджетів різних рівнів, реалізацію реформ, структурні перетворення та фінансування критичного експорту.

Серед науковців особливо гостро постала проблема залучення іноземних інвестицій в економіку України та її регіонів в період кризи та війни через міжнародну допомогу та грантові програми. Зокрема, такі дослідники як П. Віблій та Ю. Корнійчук (2024) у своїй праці досліджують тенденції та перспективи залучення іноземних інвестицій в умовах війни, виходячи із існуючих проблем, що негативно впливають на інвестиційну привабливість України, її регіонів та галузей національного господарства [6].

Н. Павліха та О. Корнелюк (2023) визначають переваги та потенціал іноземних інвестицій у період внутрішнього дефіциту фінансових ресурсів на основі формування інноваційної циркулярної системи з метою відновлення конкурентоспроможності регіонів і територіальних громад в Україні у воєнний і повоєнний періоди при цьому не навантажуючи бюджети громад та регіонів. На переконання авторів

такий підхід сприятиме диверсифікації економіки, створенню міжнародних партнерств та співпраці, залученню міжнародної підтримки. Це може відкрити нові ринки для продукції та послуг громад та регіонів, забезпечити доступ до нових технологій та фінансових ресурсів. Проте, такий формат потребує тотального контролю за цільовим використанням інвестицій та впливом на процеси відновлення економіки регіонів [7, с. 188].

Е. М. Забарна (2024) досліджує відновлення територій у поствоєнний період через механізми інноваційного інвестування, акцентуючи на необхідності сприяння розвитку саме малого та середнього бізнесу, який є надійним фундаментом для розвитку та відбудови регіонів, а також інвестицій в інноваційні проєкти [8].

В. Ю. Косицька (2023) розкриває проблематику відновлення економіки регіонів та її інфраструктури через розвиток механізмів Приватно-публічного партнерства як визначальної форми збалансованого розвитку регіонів України (контракти між державою та приватними фірмами; консесійні угоди; угоди про розподіл продукції, СП, контракти життєвого циклу). Автор визначає ППП як «взаємовигідні економічні відносини, що базуються на довгострокових проєктах, при цьому мінімізує витрати, підвищуючи ефективність використання ресурсів, а також отримання позитивних результатів від впровадження нового проєкту» [10, с. 281]. У науковій публікації науковець робить акцент на соціальну складову ППП щодо розбудови інфраструктури регіонів, роль громад при розробці проєктів, їх реалізації громадами, котрі є кінцевими споживачами продукту ППП [10].

На переконання багатьох вітчизняних та зарубіжних експертів альтернативою для відновлення регіонів залишаються механізми, що передбачають прямі іноземні інвестиції, кредитування, виділення коштів під грантові проєкти тощо. Так, зокрема О. В. Гошовська та О. І. Тревого (2022) стверджують, що інвестиції є одним із найбільш вагомих механізмів публічного управління для відновлення військової економіки. Науковці зазначають, що за допомогою залучення іноземних інвестицій можна вплинути на економіку країни та створити передумови міжнародної співпраці через «...напрацьовування каналів інвестиційних можливостей, оскільки відновлення повоєнної економіки матиме унікальну можливість радикально підвищити якість виробничого комплексу України та наблизити його до технологічної межі, закласти фундамент довгострокового зростання та ще більше інтегрувати Україну до світової економіки...» [11].

Світовий досвід та вітчизняна практика засвідчує існування значної кількості механізмів та форм залучення інвестицій, що створюють умови формування імплементаційної моделі управління публічними інвестиціями регіонів, котрі за характером надання та участі в економічних процесах регіонів можна об'єднати в три підгрупи (рис.1): традиційні механізми внутрішнього інвестування, що базуються на залученні інвестицій у найбільш привабливі та пріоритетні напрямки соціально-економічного розвитку регіонів; механізми залучення іноземних інвестицій; механізми підтримки та інвестування соціально-економічного розвитку регіонів на основі інвестиційного партнерства. За оцінками Ukraine Support Tracker фінансова допомога Україні у період військового стану міжнародними партнерами надається у різних формах: гранти, гарантії та паралельне фінансування від міжнародних партнерів [9].

Практична реалізація механізмів залучення інвестицій в економіку регіонів в умовах війни потребує формування нової схеми, що включає наступні компоненти: визначення загроз як чинника, що створюють небезпеку реалізації регіональних інтересів та інвестиційних програм розвитку; узгодження регіональних інтересів з національними (зокрема пріоритети в інвестиційній сфері) з метою нейтралізації існуючих загроз; формування інструментів, що сприятимуть активізації інвестиційних процесів в регіонах.

З метою розвитку регіонів та територій одним із найбільш ефективних механізмів залучення інвестицій є публічно-приватне партнерство (ППП) –форма співпраці держави/ територіальних громад з приватним сектором, що дозволяє зменшити можливі ризики при імплементації регіональних проєктів. В його основі покладено позабюджетне інвестування відновлення інфраструктури та об'єктів нематеріальної та матеріальної сфери регіонів; вдосконалення сервісів соціального обслуговування населення та їх якості; зменшення навантаження на бюджет через залучення приватних інвестицій.

Реалізація ППП надає можливості покращити інфраструктуру регіонів з урахування процесів децентралізації шляхом використання приватними партнерами власних коштів та залучених інвестицій для реалізації регіональних проєктів; сприяє зниженню ступеня фінансового навантаження на місцеві

Рис. 1. Механізми залучення інвестицій в економіку регіонів

Джерело: систематизовано та узагальнено авторами

бюджети та бюджети територіальних громад; сприяє співпраці суб'єктів приватного сектору та місцевих органів влади з урахуванням потреб кожної сторони. Механізми реалізації ППП сприяють не лише трансформації економічних відносин та підтримці економіки регіону в умовах кризи та занепаду, а й виступають індикатором якісних та ефективних зрушень в економіці регіонів за рахунок оптимізації інвестиційних процесів та модернізації механізмів залучення ресурсів [10, с. 268–280].

В умовах військової економіки важливим джерелом фінансування інноваційних проєктів та соціально-економічного розвитку регіонів є кредити. У якості фінансового джерела підтримки регіонів, кредити не лише сприяють розвитку нових напрямів діяльності бізнесу та створення робочих місць, але й виступають основним індикатором підвищення загального потенціалу регіону, слугують внутрішнім джерелом фінансування потреб їх розвитку та відновлення через підтримку ділової активності бізнесу. Саме тому, необхідність збільшення частки кредитних ресурсів для фінансування бізнесу та населення є визначальною умовою зниження залежності від зовнішніх надходжень та створення кредитних ініціатив для активізації банківського сектору та бізнесу як в умовах нестабільності, так і ринкових перетворень. Зазначене потребує створення спеціальних кредитних інструментів, які б виступали найбільш ефективним індикатором розвитку економічної системи регіонів через пропорційне формування підсистем регіональної економіки (бізнес-сектору та банківської сфери). В умовах військової економіки створення передумови для зацікавленості усіх сторін кредитування покладано на державу, ключова роль якої полягає у створенні інструментів пільгового кредитування. Це дозволить у важкі часи нестабільності забезпечити функціонування банківського ринку та створити фінансові важелі для адаптації та виживання бізнесу.

Серед урядових ініціатив підтримки економіки регіонів та ділової активності бізнесу слід відзначити пільгові кредитні програми для бізнесу (Державна програма Доступні кредити 5–7–9, Державна програма «Доступний факторинг», Державна програма «Доступний фінансовий лізинг 5–7–9%») та населення (Державна програма «Доступна іпотека 7%»). Зазначені пільгові програми кредитування передбачають активізацію притоку інвестицій у регіони через пільгове кредитування банками населення, діяльності малого та середнього бізнесу. Характеристика зазначених діючих пільгових кредитів для бізнесу та населення в Україні представлено в табл. 1.

Грантові програми сьогодні є одним із найбільш популярних механізмів залучення зовнішніх коштів для фінансування потреб економічних суб'єктів та населення, а кількість таких програм постійно збільшується. Особливо гостро це питання постало у період військового стану. Оскільки внутрішні ресурси є обмеженими, бюджетні кошти мають більш важливе призначення – обороноздатність держави, а гранти стали рушійною силою економічних перетворень в регіонах. Популярними сьогодні стали приватні гранти, урядові грантові програми (за участі державних, місцевих органів влади) та гранти міжнародних організацій.

Урядові гранти реалізовується шляхом надання субвенцій з бюджетів окремим суб'єктам за галузевою приналежністю, чи сферою діяльності через місцеві органи влади. Деякі гранти передбачають самостійну участь суб'єкта у проєктах.

Таблиця 1

Перелік діючих пільгових кредитування бізнесу та населення в Україні

Програма	Характеристика
Державна програма «Доступні кредити 5–7–9» (2020 р)	Реалізація програми відбувається за рахунок Фонду розвитку підприємництва, що заснований на базі Німецько-Українського фонду (НУФ). Обсяги фінансування – 2, 1-0 та 50 млн Євро. На сьогодні Фонд розвитку підприємництва уклав угоди про співробітництво з 46-ма вітчизняними банками. Програми передбачала субювання процентних ставок: для суб'єктів МСП з річною виручкою до 50 млн. грн. та створенням не менше 2 робочих місць протягом першого кварталу – 5% річних; для МСП із річним оборотом до 50 млн. грн. – 7% річних; для МСП із річною виручкою понад 50 млн. грн. – 9% річних. Кредитування спрямовується на антивоєнні, антикризові, енергетику, переробку (с/г), торговельні компанії, відбудову бізнесу, інвестиційний, підтримка посівної (с/г) та відновлення виробничих потужностей, підтримка ФОП, кредитування обігового капіталу, пролонгація кредитів, рефінансування. Обсяг фінансування не перевищує 60 млн. грн на період 3-1- років [13].
Державна програма «Доступний фінансовий лізинг 5–7–9%» (2022 р)	Державна програма є однією із спеціальних ініціатив Фонду розвитку підприємництва та НУФ щодо надання фінансової державної підтримки для суб'єктів малого, середнього та мікробізнесу. Максимальний обсяг наданої допомоги – 50 млн грн, термін – до 60 місяців. Програми передбачала субювання процентних ставок для різних суб'єктів на взяття в лізинг транспортних засобів, с/г техніки, техніки для виробництва чи надання послуг, інше обладнання для господарської діяльності, нерухомість [14].
Державна програма «Доступний факторинг» (2023 р)	Це новий фінансовий інструмент для забезпечення ММСП оборотним капіталом і дозволяє підприємствам отримати негайний доступ до грошових коштів та відновити свою ліквідність для виробництва нових товарів в умовах війни. Сума фінансування не може перевищувати 150 мільйонів гривень, включаючи кошти, отримані за програмами «Доступні кредити 5–7–9%» та «Доступний фінансовий лізинг 5–7–9%». Максимальний термін користування факторингового фінансування – 360 днів [15].
Державна програма «Доступна іпотека 7%» (2023 р)	Програма визначає порядок здешевлення вартості іпотечних кредитів. Вимоги: максимальна сума іпотеки – 2 млн грн, а максимальна – не більш як 2,5 млн грн; нормативна площа – 50 м ² для одного громадянина чи сім'ю з двох осіб та додатково 20 м ² на кожного наступного члена сім'ї; загальна площа, яка може перевищувати нормативну – 40%, який оплачує позичальник самостійно. Згідно умов кредитування механізм реалізації програми передбачає часткову компенсацію процентів державою за іпотечними кредитами до 7% річних. Вік позичальника не повинен перевищувати 70 років на дату погашення іпотечного кредиту. Строк дії договору зменшено з 20 років попередньо авансованих до 10 років. Мінімальний перший внесок – 10–15% вартості предмету іпотеки. Серед категорії птенційних отримувачів пільгової іпотеки є військові, медперсонал, науковці та викладач [16].

Джерело: систематизовано та узагальнено на основі [13–16]

Урядові гранти надаються урядом чи місцевими органами влади задля підтримки проєктів та бізнесових/приватних ініціатив з метою досягнення позитивних змін та сприяння соціальному розвитку територій, регіонів та суспільства. Ці гранти є доступними для різних сфер діяльності (наука, освіта, культура, медицина, соціальний захист тощо), спрямовані на розв'язання соціальних проблем населення та регіонів (екологія, рівень бобробути та бідність, медицина та захист здоров'я). Як підсумок, це формує привабливість грантів для регіонів, для значного кола проєктів та організацій. При цьому організації та проєкти, котрі одержують урядові гранти, зазвичай користуються авторитетом у громадян і мають високий ступінь довіри [12].

Гранти допомагають організаціям та підприємцям втілити в життя найамбітніші ідеї та наймасштабніші проекти. Слід відзначити, що сьогодні гранти мають різну направленість та мету. Частина грантів спрямована на розвиток і започаткування бізнесу, інші – для відновлення соціальної та життєвонеобхідної інфраструктури територіальних громад та регіонів. Перелік найбільш популярних грантових програм у розрізі окремих галузей та сфер реалізації станом на 2025 р. представлено в табл. 2.

Таблиця 2

Перелік діючих грантових програм в Україні для громад та регіонів

Грантові проекти	Обсяги фінансування
1	2
Агропромисловий комплекс (АПК)	
Грантова програма USAID «Врожай» (США)	до 198 млн грн
Фінансова допомога малому та середньому бізнесу у сфері сільського господарства від Міжнародної гуманітарної організації Mercy Corps, за сприяння Фонду Говарда Г. Баффета	20 000 дол США
Фінансова допомога домогосподарствам, що здійснюють сільськогосподарську діяльність та дрібним фермерам від Міжнародної гуманітарної організації Mercy Corps, за сприяння Фонду Говарда Г. Баффета	3 000 дол США
Фінансова допомога малому та середньому бізнесу у сфері сільського господарства від Міжнародної гуманітарної організації Mercy Corps, за сприяння Фонду Говарда Г. Баффета	до 75 000 дол США
«Власна справа» мікрогранти розрахована на усіх, хто хоче почати чи розвивати свій малий або мікробізнес.	50 000–500 000 грн
Програма Empowering Women in Agrifood (EWA). Підтримка жінок у агропродовольчій сфері	понад €60 000
Грантова програма для молодих підприємців від Фонду родини Богдана Гаврилишина; Програма «Зроблено для Перемоги»	70000–200000 грн
ФАО Грантова підтримка для мікро- та малих виробників аграрної продукції	до 370 000 грн
Енергетика	
Грант на впровадження зелених технологій для українських підприємств (відновлювана енергетика, енергоефективність, сталий транспорт, управління водними та відходовими ресурсами, екологічне будівництво та агропрактики)	до €200 000
Грант для проектів відновлення інфраструктури в Україні	до 15 млн швейц. франків
Energy Security Project (USAID): Сонячна станція 10кВт під ключ; Станція Сонячна – «Під Ключ». CETUS; Будівництво Сонячної Станції – «Під Ключ» – CETUS	–
Гранти на підвищення стійкості громад шляхом впровадження екологічних енергетичних рішень («Людина в біді»)	до 225 000 грн
Грант для розвитку інновацій у енергетиці, охороні здоров'я та космосі	до € 60 000
Грант для фінансування проектів у секторі відновлювальної енергетики (Норвегія)	до 200 000 000 грн для громад
Гранти на енергомодернізацію багатоквартирних будинків в рамках програми «ЕнергоДім» від Фонду енергоефективності	покривають від 40–70% проєкту
Грантова програма “FinancEast”	до €400 000
Транспорт	
Гранти від ЄС: Програма «Об'єднання європейських об'єктів» (CEF) на програми будівництва та оновлення сталої транспортної інфраструктури; фінансування розбудови інфраструктури зарядки електромобілів на основі пайових внесків; водневих заправок, заправок аміаком та метанолом	Загальний фонд €220 млн на рівні держави та регіонів
Гранти для стартапів у сфері міської мобільності (Eit Urban Mobility)	від € 100 000
ІТ	
Грантової програми підтримки українських технологічних компаній від УФС і WNISEF	до 50 000 дол США
Програма для інноваційних стартапів у сфері спорту AO STARTUPS (TENNIS AUSTRALIA)	до €50 000
Грант на розвиток інтернет-технологій для стартапів	до €50 000
Акселератор для стартапів, які прагнуть вийти на ринки ЄС	до €25 000

1	2
CAERUS PULL Open Calls для фермерів	до €50 000
Грант на підтримку інноваційних мобільних рішень з відкритим кодом	€5 000–50 000
Бізнес	
1) «Власна Справа»; Гранти на відкриття чи розвиток бізнесу; 2) Гранти для молоді; 3) Грантові програми Ukrainian Startup Fund; 4) «Зроблено для перемоги»	50–500 тис грн; до 1 млн грн 25–50 тис дол США до 8 млн грн
Грант для МСП у сировинному секторі	до €500 000
UMAЕF прямі інвестиції в Україну, зокрема в малий та середній бізнес	до 3 млн дол США
Гранти на розвиток Defence Tech інновацій від Brave1 (оборонні технології)	до 8 млн грн
Гранти для ветеранів та другого з подружжя на створення та розвиток власного бізнесу	250 000–1 000 000 грн
EU4Youth: гранти для молодих ветеранів і внутрішньо переміщених осіб	€6 000
Проект «Зміцнення громад та підвищення стійкості вразливих груп населення по всій Україні»	до €2800
Урядові програми: Доступні кредити 5–7–9 %; Доступний факторинг; Доступний фінансовий лізинг 5–7–9% та ін (за підтримки урядів ЄС та Японії, ЄБРР та ФРП)	до 90 млн грн

Джерело: систематизовано та узагальнено авторами на основі [12]

Висновки. Підсумовуючи, слід відзначити, що реінтеграція та післявоєнне відновлення економіки регіонів, сприяння їх економічному розвитку можливе через формування нових форм залучення інвестицій під реалізацію ряду інноваційних проєктів. Серед них слід відзначити наступні: публічні інвестиції, прямі іноземні інвестиції, фінансування через публічно-приватне партнерство, кредитна та грантова підтримка бізнесу та населення тощо. Це вимагає формування сучасного фінансового інструментарію залучення інвестицій, створення умов для доступності джерел інвестування проєктів, колаборації форм залучення інвестицій та платформ їх реалізації, котрі б забезпечили водночас як відновлення, так і технологічне перезброєння та реструктуризацію регіонів України в довгостроковій перспективі, створення нових робочих місць та зростання соціального потенціалу регіонів. Окрім цього, практичне втілення поставлених завдань регіонального розвитку, потребує дієвої реакції на визначені ініціативи від органів місцевого самоврядування, а також правового підґрунтя та алгоритмів практичного застосування інструментарію через формування ефективної інвестиційної політики відновлення регіонів, стимулювання бізнесу, покращення якості життя населення, їх комфортного та безпечного проживання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про внесення змін до Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки: Постанова КМУ №940 від 13 серпня 2024 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/940-2024-%D0%BF#n2> (дата звернення: 01.04.2025).
2. Про схвалення Плану України: Розпорядження КМУ від 18 березня 2024 р. № 244-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2024-%D1%80#n3> (дата звернення: 10.04.2025).
3. План заходів з реалізації Дорожньої карти реформування управління публічними інвестиціями на 2024–2028 роки. Розпорядження КМУ від 18 червня 2024 р. № 588-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/588-2024-%D1%80#n16> (дата звернення: 11.04.2025).
4. Панченко В. А. Роль міжнародної фінансової допомоги у відбудові економіки України в умовах війни. *Економіка, управління та адміністрування*. 2024. № 2 (108) С. 139–143.
5. Територіально-орієнтовані механізми стимулювання інвестицій у повоєнному відновленні України : аналіт. доп. / [Я. А. Жаліло, Н. В. Бахур, А. А. Головка та ін.]; за наук. ред. Я. А. Жаліла. Київ : НІСД, 2023. 78 с.
6. Віблій П., Корнійчук Ю. Проблема залучення іноземних інвестицій в умовах Війни. *Галицький економічний вісник*. 2024. № 2 (87). С. 152–162.
7. Павліха Н. В., Корнелюк О. А. Циркулярна модель як інноваційна система відновлення конкурентоспроможності регіонів і територіальних громад в Україні у воєнний і повоєнний періоди. *Вісник НУВГП. Серія «Економічні науки»*. 2023. Вип. 3 (103). С. 179–193.
8. Забарна Е. Інноваційні інвестиції як забезпечення сталого розвитку регіонів України у поствоєнний період. *Економіка та суспільство*. 2024. № 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-103> (дата звернення: 10.04.2025).
9. Ukraine Support Tracker. Kiel Institute for the World Economy. URL: <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/> (дата звернення: 10.04.2025).
10. Косицька В. Ю. Значення та перспективи реалізації механізму публічно-приватного партнерства в умовах війни та у період післявоєнної розбудови. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2023. № 12(18). С. 269–281.

11. Гошовська О., Тревого О. Механізми публічного управління для відновлення військової економіки. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-24> (дата звернення: 10.04.2025).
12. Грант Sense. URL: <https://www.grantsense.com.ua/> (дата звернення: 11.04.2025).
13. Державна програма «Доступні кредити 5–7–9%». Міністерство економіки України. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=7e65b42d-7ede-4bd0-a513-63dd2e81e5e6&title=DerzhavnaProgramadostupniKrediti5-7-9-ZPochatkuRokuBiznesOtrimavPilgovikhKreditivNaPonad50-MlrdGriven> (дата звернення: 11.04.2025).
14. Програма «Доступний фінансовий лізинг 5–7–9%». URL: <https://ulf.ua/cache/files/files/53/55/555fc7ee579386bd083168a853ce83ef/file/Programa-dostupnyi-finsanovyi-lizing-5-7-9.pdf> (дата звернення: 11.04.2025).
15. Програма фінансової державної підтримки суб'єктів підприємництва за договорами факторингу «Доступний факторинг». URL: <https://bdf.gov.ua/programs/prohrama-finsanovoi-derzhavnoi-pidtrymky-sub-iekktiv-pidpriemnytstva-za-dohovoramy-factorynhu-dostupnyu-factorynh/> (дата звернення: 11.04.2025).
16. Деякі питання здешевлення вартості іпотечних кредитів: Постанова КМУ № 63 від 27.01.2021. URL: https://zakononline.com.ua/documents/show/492508___666754#n13 (дата звернення: 11.04.2025).

REFERENCES:

1. Pro vnesennia zmin do Derzhavnoi stratehii rehionalnoho rozvytku na 2021–2027 roky: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy; Stratehiia vid 13.08.2024 №940 [On amendments to the State Strategy for Regional Development for 2021–2027: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine; Strategy of 13.08.2024 No. 940]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/940-2024-%D0%BF#n2> (accessed April 1, 2025). (in Ukrainian)
2. Pro skhvalennia Planu Ukrainy: Rozporiadzhennia Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18.03.2024 № 244-r [On approval of the Plan of Ukraine: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 18.03.2024 No.244-p]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2024-%D1%80#n3> (accessed April 10, 2025). (in Ukrainian)
3. Plan zakhodiv z realizatsii Dorozhnoi karty reformuvannia upravlinnia publichnymy investytsiamy na 2024–2028 roky: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy; Stratehiia vid 18.06.2024 №588-r [Action plan for the implementation of the Roadmap for reforming public investment management for 2024–2028: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of 18.06.2024 No588-p]. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/588-2024-%D1%80#n16> (accessed April 11, 2025). (in Ukrainian)
4. Panchenko, V.A. (2024). Rol mizhnarodnoi finansovoi dopomohy u vidbudovi ekonomiky Ukrainy v umovakh viiny [The role of international financial assistance in the reconstruction of the economy of Ukraine in wartime]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia – Economics, management and administration*, no. 2 (108), pp. 139–143. (in Ukrainian)
5. Zhalilo, Ia. A., Bakhur, N. V., Holovka, A. A. (2023). *Terytorialno-orientovani mekhanizmy stymuluvannia investytsii u povoiennomu vidnovlenni Ukrainy : analit. dop.* [Territorially oriented mechanisms for stimulating investments in the post-war reconstruction of Ukraine: analytical report]. Kyiv : NISD. (in Ukrainian)
6. Viblyi, P., Korniiuchuk, Yu. (2024). Problema zaluchennia inozemnykh investytsii v umovakh Viiny [The problem of attracting foreign investments in wartime]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk – Galician Economic Bulletin*, no. 2 (87), pp. 152–162. (in Ukrainian)
7. Pavlikha, N.V., Korneliuk, O.A. (2023). Tsyrkuliarna model yak innovatsiina systema vidnovlennia konkurentospromozhnosti rehioniv i terytorialnykh hromad v Ukraini u voiennoi i povoiennii periody [Circular model as an innovative system for restoring the competitiveness of regions and territorial communities in Ukraine in the war and post-war periods]. *Visnyk NUVHP. Seriya "Ekonomichni nauky" – Bulletin of the National University of Economics and Business. Series "Economic Sciences"*, vol. 3 (103), pp. 179–193. (in Ukrainian)
8. Zabarna, E. (2024). Innovatsiini investytsii yak zabezpechennia staloho rozvytku rehioniv Ukrainy u postvoiennyi period [Innovative investments as ensuring sustainable development of regions of Ukraine in the post-war period]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, no. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-103> (accessed April 10, 2025). (in Ukrainian)
9. Ukraine Support Tracker / Kiel Institute for the World Economy. Available at: <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/> (accessed April 10, 2025). (in Ukrainian)
10. Kosytska, V. Yu. (2023). Znachennia ta perspektyvy realizatsii mekhanizmu publichno-pryvatnoho partnerstva v umovakh viiny ta u period pisliavoiennoi rozbudovy [The significance and prospects of implementing the mechanism of public-private partnership in wartime and post-war reconstruction]. *Aktualni pytannia u suchasni nauki – Current issues in modern science*, no. 12 (18), pp. 269–281. (in Ukrainian)
11. Hoshovska, O., Trevohe, O. (2022). Mekhanizmy publichnoho upravlinnia dla vidnovlennia viiskovoi ekonomiky [Public administration mechanisms for the restoration of the military economy]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, vol. 38. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-38-24> (accessed April 10, 2025). (in Ukrainian)
12. Hrant Sense [Grant Sense]. Available at: <https://www.grantsense.com.ua/> (accessed April 11, 2025). (in Ukrainian)
13. Ministerstvo ekonomiky Ukrainy (2020). Derzhavna prohrama “Dostupni kredyty 5–7–9%” [State program “Affordable loans 5–7–9%”]. Available at: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=7e65b42d-7ede-4bd0-a513-63dd2e81e5e6&title=DerzhavnaProgramadostupniKrediti5-7-9-ZPochatkuRokuBiznesOtrimavPilgovikhKreditivNaPonad50-MlrdGriven> (accessed April 11, 2025). (in Ukrainian)
14. Ministerstvo ekonomiky Ukrainy (2022). Prohrama “Dostupnyi finansovyi lizynh 5–7–9%” [Program “Affordable Financial Leasing 5–7–9%”]. Available at: <https://ulf.ua/cache/files/files/53/55/555fc7ee579386bd083168a853ce83ef/file/Programa-dostupnyi-finsanovyi-lizing-5-7-9.pdf> (accessed April 11, 2025). (in Ukrainian)
15. Ministerstvo ekonomiky Ukrainy (2023). Prohrama finansovoi derzhavnoi pidtrymky subiekktiv pidpriemnytstva za dohovoramy faktorynhu “Dostupnyi faktorynh” [Program of financial state support for business entities under factoring]

agreements “Affordable Factoring”]. Available at: <https://bdf.gov.ua/programs/prohrama-finsovoi-derzhavnoi-pidtrymky-sub-ektiv-pidpriemnytstva-za-dohovoramy-factorynhu-dostupnyy-factorynh/> (accessed April 11, 2025). (in Ukrainian)

16. Деякі питання здешевлення вартості іпотечних кредитів: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.2021 №63 [Some issues of reducing the cost of mortgage loans: Resolution of the Cabinet of Ministers of 27.01.2021 No 63]. Available at: https://zakononline.com.ua/documents/show/492508___666754#n13 (accessed April 11, 2025). (in Ukrainian)

УДК 330.332:336.5

JEL E20, E22, E29, E62

Виклюк Мар'яна Іванівна, кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, Львівський національний університет імені Івана Франка; науковий співробітник Державна установа «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього Національної академії наук України». **Щебель Андрій Іванович**, кандидат економічних наук, доцент, Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет». **Мрихін Станіслав Олегович**, аспірант, Приватний вищий навчальний заклад «Європейський університет». **Механізми залучення інвестицій в економіку регіонів в умовах війни.**

У науковій публікації визначено сучасні проблеми інвестиційної активності регіонів. Відзначено важливість інвестицій у регіональному розвитку України та необхідність переходу регіонів на модель самостійного виживання та функціонування; використання спеціальних механізмів фінансування та залучення інвестицій в економіку регіонів. Розглянуто практику реалізації окремих механізмів підтримки розвитку регіонів та ділової активності бізнесу на основі співпраці держави та міжнародних організацій, регіонів, бізнесу та населення. Доведено необхідність залучення іноземних інвестицій через різні форми колоборації інвестиційних інструментів та важливість міжнародної допомоги для України від країн-партнерів у період активних військових дій. Відзначено доцільність залучення іноземних інвестицій за рахунок реалізації пільгового кредитування, публічно-приватного партнерства, спільних проєктів, грантових програм та запровадження сучасних інвестиційних платформ.

Ключові слова: механізми інвестування, інвестиції, іноземні інвестиції, приватно-публічне партнерство, пільгове кредитування, гранти, інвестиційна активність, економіка регіонів.

UDC 330.332:336.5

JEL E20, E22, E29, E62

Mariana Vykluk, PhD, Associate Professor, Assistant Professor of Department of Management, Ivan Franko National University of Lviv; Researcher State Institution “M.I. Dolishnyi Institute of Regional Research of the NAS of Ukraine”. **Andrii Shchebel**, PhD in Economics, Assistant Professor, Private Higher Education Establishment “European University”. **Stanislav Mrykhin**, Postgraduate Student, Private Higher Education Establishment “European University”. **Mechanisms for attracting investments into the economy of regions in war conditions.**

The scientific publication identifies current problems of investment activity in regions. The importance of investments in the regional development of Ukraine and the need for regions to transition to a model of independent survival and functioning have been noted; the use of special mechanisms for financing and attracting investments into the economy of regions has been studied. Investment initiatives for the development of the regional economy during martial law and the prospects for post-war recovery, which have been defined in the State Strategy for Regional Development for 2021–2027 and the Action Plan for the Implementation of the Roadmap for Reforming Public Investment Management for 2024–2028, have been studied. It has been argued that among the important tasks of the strategy, it is worth noting the creation of opportunities for the use of investment resources for the development of the region's infrastructure, safe business conditions, improving the quality of life of the population, and their comfortable and safe living. The main stages and measures for implementing the public investment management model have been presented. It has been argued that the alternative to the investment activity of regions and territorial communities are mechanisms that provide for the implementation of government and regional programs and projects based on: subventions, preferential lending, financial leasing, factoring, mortgage lending to the population, attracting direct investments, providing funds for the implementation of grant international projects, public-private partnerships, joint ventures, introducing modern investment platforms, etc. The need to attract foreign investments through various forms of collaboration of investment instruments and the importance of international assistance for Ukraine from partner countries during active military operations is proven. The practice of implementing individual mechanisms to support the development of regions and business activity, based on cooperation between the state, international organizations, regions, businesses, and the population, has been considered.

Key words: investment mechanisms, investments, foreign investments, private-public partnership, preferential lending, grants, investment activity, regional economy.